

Brno 16.3.2012
SRS 009944/2012

Oblastní odbor SRS
Zemědělská 1 a
613 00, Brno

Zpráva č. 1 oblastního odboru BRNO o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 1.1.–18.3.2012

1. Počasí

Téměř celý leden bylo oblačno s občasnými dešťovými srážkami. Teploty se pohybovaly nad dlouhodobým normálem, denní teploty 4 °C až 8 °C, noční -1 °C až 3 °C. Celkem naměřená suma srážek za leden byla v rozmezí od 15 do 35 mm. Od konce ledna a první dvě dekády února panovalo na celém území mrazivé počasí s arktickými dny, teploty se trvale držely pod bodem mrazu. Přes den klesaly k -8 °C až -10 °C, v noci byla naměřena minimální teplota -20,6 °C (13.2. Brno, Znojmo) až -25 °C (Vsetín, Zlín). Během tohoto období nespady téměř žádné srážky, převažovalo jasno a polojasno. Celkově byl únor suchý měsíc, s občasním sněžením a celkovými srážkami do 15 mm. První březnová dekáda se vyznačovala oblačným charakterem. Nejnižší noční teploty zpočátku 7 až 2 °C, během dekády pokles postupně na -5 až -10 °C (7.3.). Nejvyšší denní teploty zpočátku 8 až 13 °C, v průběhu období postupné ochlazování na 0 až 5 °C. Ve druhé dekádě března bylo oblačno až polojasno, místy se srážkami. Nejnižší noční teploty 3 až -3 °C, nejvyšší denní teploty většinou 5 až 15 °C. Na konci sledovaného období byly zaznamenány slunečné jarní dny s teplotami šplhajícími k 20 °C. Nespady opět téměř žádné srážky, což přispívá k pokračujícímu suchu a pomalé regeneraci ozimých plodin.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Porosty ozimých plodin přezimovaly všeobecně špatně. Zejména některé odrůdy pšenice ozimé s nižší odolností proti mrazu byly z důvodu velmi malé nebo zcela chybějící sněhové pokrývky silně poškozeny únorovými mrazy. Rovněž byla mrazem poškozena réva vinná, především na některých níže položených lokalitách. Ke konci sledovaného období začalo setí jarního ječmene, hrachu, máku, sadba raných brambor a zeleniny. Ozimé plodiny jsou přihnojeny. Pokračuje řez révy vinné a ovocných dřevin.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 13-29 BBCH)

Poškození porostů pšenice mrazem bylo zjištěno lokálně ve všech okresech jihomoravské oblasti. Silná intenzita byla zaznamenána především na lokalitách v severovýchodních částech oblasti a u odrůd s nižší mrazuvzdorností.

První výskyt růžové sněžné plísňovitosti obilnin (*Monographella nivalis*) na listech byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Polešovice, 12.3.).

Pozorování napadení rostlin se provádí v době začínající jarní vegetace a rovněž koncem odnožování (29–30 BBCH). Hodnotí se napadení porostu při úhlopříčném průchodu.

Preventivní ochranou je podpora rychlé regenerace porostů na jaře dusíkatou výživou, použitím regulátorů růstu k podpoře odnožení, popřípadě vláčení silně napadených porostů.

Padlí pšenice (*Blumeria graminis*) podzimní infekce byla zaznamenána v okrese Kroměříž (Lutopecny, 7.3.) - lokálně slabý výskyt.

První výskyt **tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Septoria tritici*)** byl objeven na okrese Znojmo (Citonice, 14.3.).

První výskyt **stéblolamu pšenice (*Pseudocercospora herpotrichoides*)** byl zaznamenán na okrese Znojmo (Lesná, 14.3.).

Při úhlopříčném průchodu porostem se hodnotí 20 rostlin. Rostlina se vyryje i s kořeny, z každé rostliny se vybere jedna odnož a hodnotí se poškození bazální části, především zahnědlé skvrny v místě přechodu mezi nadzemní a podzemní částí.

Účinnou ochranou je snížení podílu ozimých obilnin v osevním postupu-setí obilnin 1x za tři roky, pozdější setí a aplikace růstových regulátorů, které redukuje ztráty případným polehnutím. Při aplikaci chemické ochrany je výhodnější použít kombinace fungicidů účinných i na listové choroby ve fázi BBCH 30-32.

Lokálně slabé poškození porostu larvami **hrbáče osenního (*Zabrus tenebrioides*)** bylo zjištěno v okrese Břeclav (Lednice, 14.3.).

Střední až silné výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** v porostu byly sledovány na okresech Brno – venkov (Pohořelice, Smolín), Brno (Moravské Knínice), Břeclav (Drnholec, Bohumilice, Klobouky u Brna, Lednice, 14.3.), Hodonín (Čejkovice, 14.3.). *Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace.*

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

JEČMEN OZIMÝ (RF 23-25 BBCH)

V rámci oblasti bylo zjištěno poškození **mrazem** s odlišnou intenzitou poškození od 10% do 50%, závisující na poloze lokality, odolnosti a kondici rostlin. Poškozené porosty byly zjištěny na okresech Brno – venkov (Smolín), Znojmo (Dyjákovice, Miroslav), Břeclav (Šitbořice), Uherské Hradiště (Veletiny), Zlín (Horní Ves), Kroměříž (Hoštice).

První výskyt **lemované stébelné skvrnitosti ječmene (*Rhizoctonia cerealis*)** na pochvách listů byl sledován na okrese Brno – venkov (Smolín, 5.3.).

První výskyt **obecné krčkové a kořenové hniloby (*Fusarium* spp.)** na pochvách listů byl zaznamenán na okresech Brno – venkov (Smolín, 5.3.), Znojmo (Dyjákovice, 12.3.) a Břeclav (Horní Bojanovice, 14.3.).

Lokálně střední výskyt **šedobílé sněžné plísňovitosti obilnin (*Typhula incarnata*)** na pochvách listů byl objeven na okresech Znojmo (Dyjákovice, 12.3.), Uherské Hradiště (Nedachlebice, Veletiny, 12.3.) a Zlín (Horní Ves, 13.3.).

Střední až silné výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** v porostu byly sledovány na okresech Brno – venkov (Smolín) a Znojmo (Dyjákovice), lokálně silný výskyt na okrese Vyškov (Hoštice, 7.3.).

Sledování a ošetření viz. pšenice ozimá.

ŽITO SETÉ (RF 15-29 BBCH)

Lokálně slabé poškození porostu larvami **hrbáče osenního (*Zabrus tenebrioides*)** bylo zjištěno v okrese Břeclav (Boleradice, 14.3.).

Lokálně střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** v porostu byl sledován na okrese Břeclav (Boleradice, 14.3.).

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 19 BBCH)

Poškození rostlin mrazem bylo zjištěno lokálně v rámci celé oblasti. Ve většině porostů jsou znát vegetující zelené srdčkové listy, odhad poškození mrazem je do 20%.

První výskyt imag dřepčíka černonohého (*Phyllotreta nigripes*) v Mörickeho misce byl objeven na okrese Brno – venkov (Smolín, 6.3.) i Znojmo (Tasovice, 2.3.).

První výskyt imag dřepčíka olejkového (*Psylliodes chrysocephalus*) v Mörickeho misce byl zachycen na okrese Vyškov (Hoštice, 7.3.).

První výskyt dospělců krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus quadridens*) v Mörickeho misce byl zaznamenán na okresech Znojmo (Tasovice, 2.3.), Břeclav (Horní Bojanovice, 2.3., Hrušky, 5.3.), Brno –venkov (Smolín, 16.3.).

První výskyt imag krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*) byl v Mörickeho misce zaznamenán na okresech Zlín (Spytihněv, 12.3.), Kroměříž (Zlobice, 13.3.), Vyškov (Hoštice, 7.3.) a Brno –venkov (Smolín, 16.3. se střední intenzitou výskytu).

Pozorování imag krytonosce čtyřzubého se provádí dvakrát týdně ve 2 Mörickeho miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu. Optické lapáky se umístí na protilehlé strany, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou, pro snížení povrchového napětí se kápne do každé misky saponátový prostředek. Proti zamrznutí se může přidat lžice kuchyňské soli.

Ošetření se provede při průměrném výskytu 5 a více brouků na 1 misku za 1 den, u krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*) při průměrném výskytu 3 a více brouků na 1 misku za 1 den.

Střední až silné výskyty hraboše polního (*Microtus arvalis*) v porostech byly sledovány na okresech Brno – venkov (Smolín), Znojmo (Tasovice, Citonice, 14.3.), Břeclav (Hrušky, Klobouky, Boleradice, Horní Bojanovice, Cvrčovice, 14.3.), Hodonín (Čejkovice, 14.3.). Slabý výskyt zjištěn na okresech Vyškov a Kroměříž.

Pozorování hrabošů se provádí v porostech o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 00 BBCH)

Lokálně střední výskyt vajíček svilušky ovocné (*Panonychus ulmi*) byl zjištěn v okrese Břeclav (Velké Bílovice, Strachotín, Velké Němčice). Slabý výskyt zjištěn na okrese Kroměříž (Jarohněvice, 21.12.2011).

Líhnutí vajíček svilušky ovocné se sleduje 1x týdně od fenofáze rašení (53 BBCH). Na pěti náhodně vybraných místech výsadby se odebere na počátku rašení po jedné větvičce s vajíčky svilušky. Z každé větvičky se odřízne štítek kůry obsahující cca 100 vajíček a opatrně (aby se vajíčka nepoškodila) se přilepí štěpařským voskem apod. na podložní mikroskopické sklíčko nebo na dřevěnou destičku. Kolem štítku se vytvoří souvislý rámeček nanesením lékařské vazelíny, podložní sklíčka nebo dřevěné destičky (celkem pět) se zavěsí na pěti různých místech sadu do korun stromů a pravidelně se sleduje průběh líhnutí.

Ošetření akaricidy proti svilušce se signalizuje při zjištění 70–75% vylíhlých larev ze zimních vajíček na neošetřených stromech.

Lokálně střední až ohniskový silný výskyt živých štítků štítenky zhoubné (*Quadrospidiotus perniciosus*) na letorostech stromů v okresech Břeclav (Popice, Velké Bílovice, Mor. Žižkov, Velké Němčice), Znojmo (Hrádek), Uherské Hradiště (Nedakonice).

Ohniskově střední výskyt štítků s vajíčky štítenky čárkovité (*Lepidosaphes ulmi*) byl zaznamenán na okrese Břeclav (Velké Bílovice, Popice).

Mšice jabloňová (*Aphis pomi*) na okrese Kroměříž (Jarohněvice, 21.12.2011)) byl zjištěn lokálně slabý výskyt vajíček.

Proti přezimujícím stádiím škůdců je vhodné provést předjarní ošetření olejovými přípravky.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 00 BBCH)

Lokálně silný výskyt živých štítků **puklice švestkové (*Parthenolecanium corni*)** byl zjištěn v okresech Břeclav (Němčičky) a Kroměříž (Šelešovice, 12.1.).

Zjišťování výskytu puklice švestkové se provádí na náhodně zvolených stromech na různých místech výsadby. V období před nebo nejpozději při rašení se odebere vzorek 20 dvou až tříletých, 20 cm dlouhých částí větví s plodonosným obrostem zkráceným na cca 1 cm (celkem 4 m). Na odebraných větvích se zjišťuje celkový počet přezimujících stadií – štítků.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahové hodnoty 25 a více štítků puklice švestkové na 1 m délky větví.

Lokálně střední výskyt štítků **štítenky zhoubné (*Quadraspidiotus perniciosus*)** na větvičkách byl objeven na okrese Znojmo (Bohutice).

Slabé výskyty vajíček **svilušky ovocné (*Panonychus ulmi*)** byly zjištěny na okrese Kroměříž (Šelešovice, 12.1.).

Lokálně střední výskyt housenek **obalečů (*Tortricidae*)** na větvičkách byl zjištěn na okrese Znojmo (Bohutice).

BROSKVOŇ (RF 00 BBCH)

V průběhu desátého týdne byly splněny teplotní podmínky pro první jarní ošetření proti **kadeřavosti listů broskvoně (*Taphrina deformans*)**. Většina výsadeb v jihomoravské oblasti byla ošetřena.

RÉVA VINNÁ (RF 00 BBCH)

Lokální **mrazová nekróza dřevních částí** byla zaznamenána na okrese Znojmo (Dyjákovice, Tasovice).

ZELENINA

ČESNEK

Houbomilka česneková (*Suillia univittata*) přezimují dospělci, samice kladou vajíčka na báze listů.

Chemické ošetření je třeba zahájit v době, kdy denní teploty dosáhnou 10°C a více. Účinné je i přikrytí porostu netkanou textilií.

OKRASNÉ DŘEVINY

BRSLÉN

Střední osazení vajíčky **mšice makové (*Aphis fabae*)** bylo pozorováno v okresech Kroměříž (Kroměříž, 13.1.), Znojmo (Znojmo). Na okrese Břeclav (Kostice, 14.3.) byl pozorován slabý výskyt vajíček kolem pupenů, okřídlené mšice nebyly prozatím zjištěny. Dne 16.3. zaznamenáno líhnutí zakladatelek (Kroměříž).

Pro osazení brslenů zimními vajíčky mšice makové se zjišťuje

a) celkový počet brslenů na lokalitě

b) z toho počet osazených slabě (do 5 vajíček kolem 1 pupenu)

c) z toho počet osazených silně (nad 5 vajíček kolem 1 pupenu a další vajíčka na kůře větviček)

Brsleny s méně než 5 vajíčky na 1 keř se považují za neosazené. Prognóza slabého výskytu platí pro lokality s méně než 40 % osazených brslenů, středního výskytu s 40–60 % osazených brslenů a při osazení více než 60 % brslenů lze očekávat silný výskyt.

Ošetření se signalizuje u semenaček řepy při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

OSTATNÍ

Lokálně silné výskyty zimních zámotků **bekyně zlatořitné (*Euproctis chrysorrhoea*)** byly zaznamenány v extenzivních sadech a silničních alejích v okrese Břeclav (Hustopeče, 20.2.).

Lokálně silný výskyt ponrav **chrousta obecného (*Melolontha melolontha*)** v okrese Břeclav (Milovice, 5.3.).

Za oblastní odbor Brno zpracovala: Ing.Kopřivová Eliška